

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

In-Cult

Intervjui – Italija
Edukativna sekcija

POZNAVANJE I UPOTREBA LEKOVITIH I ALIMURGIČNIH BILJA

Intervju sa Frančeskom Veltrijem , zaljubljenikom u prirodu. Posle diplomiranja prirodnih nauka bio je nastavnik na zameni; u Državnoj upravi, trener i službenik u FORMEZ-u (Centar za usluge, pomoć, studije i obuku); Službenik u regionu Kalabrije sa komandama u ARSAC-u, planinske zajednice; konačno, zadužen za ŠUMSKI OKRUG, rad je obavljao sa velikom strašću do odlaska penziju.

- Poštovani gospodine Veltri , blago koje je predloženo deo je znanja i narodnih običaja iz oblasti praktične medicine, odnosno upotrebe lekovitog bilja koje se nalazi u prirodi koje su, pre pojave hemije i farmaceutske industrije, bile osnova lečenja. S tim u vezi, da li biste mogli bolje da objasnite šta se podrazumeva pod „lekovitim“ biljkama, „medicinskim“ biljkama i „ alimurgijskim “ biljkama?

-Izraz "zvanične" potiče iz drevne kulturno-istorijske tradicije kako bi bile pdsetnik na "radionice" apotekara, koje su se nalazile u drevnim manastirima, danas poznatim kao "farmaceutske laboratorije", gde su biljke bile podvrgnute raznim procesima (sušenje , mrvljenje, maceracija, destilacija, ekstrakcija, itd.) kako bi bili upotrebljivi u različite svrhe. Zakon br. 66 iz 1931. godine, međutim, još bolje precizira da se pod "zvaničnim" biljkama podrazumevaju sve lekovite, aromatične i mirisne biljke čiji se derivati mogu koristiti kao suplementi, kozmetika, lekovi, veterinarski proizvodi, itd. Izraz " alimurgično " (od „alimenta urgente" znali " traži ishranu u slučajevima potrebe za hranom") i odnosi se na jestive biljke koje rastu spontano u prirodnim sredinama (sela, brda, planine, itd.). Alimurgične biljke su u prošlosti, posebno u vremenima gladi i ratova, osiguravale hranu opstanak stanovništva.Sada se beru iz zadovoljstva, za poboljšanje ukusa i u zdravstvene svrhe, najčešće su cikorija, kopriva, portulak, boražina, slez... itd.

-Da li je otkriće lekovitosti biljaka, dakle, bilo poznato od davnina i dalekih vremena?

-Drevni čovek je od svog iskona nalazio u biljkama način ishrane, odeću, sklonište, oruđe za rad, izvor toplote, sredstva za negovanje, mirise i naravno lekove. Sa istorijske tačke gledišta , može se reći da cela medicina ima svoje poreklo u nauci o lekovitim biljkama.

- S obzirom na to da medicina vodi poreklo od nauke o lekovitom bilju, kada ste počeli da shvatate njen zdravstveni značaj?

-Prva vest o upotrebi biljaka u lekovite svrhe gubi se u izmaglici vremena. Najstariji pisani dokumenti pripadaju kineskoj civilizaciji: poznat je herbarijum oca kineske medicine i pronalazачa akupunktture Šen-Nunga , koji datira iz 2700. godine pre nove ere, i koji sadrži opis 2000 lekovitih biljaka i 8000 biljnih recepta. Osnove naše zapadne medicinske kulture mogu se

naći u Egiptu. U stvari, najstariji zapis o prirodnoj medicini je papirus (1550 p.n.e) koji sadrži oko 876 biljnih formula zasnovanih na više od 500 biljaka. Posle toga, znanje o bilju proširilo se po celom Zapadu, uvek pod jakim uticajem egipatskog i mesopotamskog znanja. U Grčkoj su čak i recepti za mirise i lekove bili urezani na mermernim pločama, u blizini hramova, tako da su svi mogli da ih čitaju.

– Imajući u vidu evoluciju farmaceutske nauke, koja sakuplja, a zatim i tvori molekule koji se kasnije koriste u laboratorijskim pripremama savremenih lekova, ne čini li Vam se neuobičajenim da nastavljate da pričate o lekovitim biljkama?

-Farmaceutska industrija svakako je napravila veliki iskorak u masovnoj proizvodnji mnogih molekula koji se koriste u savremenoj medicini, međutim, ne treba zanemariti jedan važan detalj, a to je da sinteza ovih novih molekula uvek počinje od aktivnih sastojaka prisutnih u lekovitom bilju. pa zato njihov značaj ostaje nepromenjen.

-Vaše interesovanje je svet prirode, posebno lekovito bilje, iz čega proizilaze i Vaše metode koje predlažete za očuvanje ovog blaga?

-Imao sam zadovoljstvo da diplomiram na prirodnim naukama, koje za predmet proučavanja imaju čudesni svet prirode kao što je botanika, zoologija, geologija i mineralogija. Proučavanje lekovitog bilja me je, pak, oduvek interesovalo i oduševljavao. Zahvaljujući pričama moje bake koja je svojim biljem i prirodnim lekovima uvek bila spremna da reši svaki zdravstveni problem kao što su kašalj, prehlada, bol u stomaku, različita bolna stanja i zahvaljujući njenom dobrom poznavanju lekovitog bilja i, preciznom poznavanju upotrebe, pripreme i skladištenja zainteresovao sam se za ovu oblast. Da bismo sačuvali ovo „blago“, trebalo bi da se pobrinemo da ne izgubimo ovo bogatstvo znanja, i trebalo bi da ga obogatimo istraživanjem sećanja starijih ljudi i da ih uporedimo se sa drugim kulturama projekta u projektu Inkult , gde su svakako zabeležena slična znanja.

-Gospodine, De Velti šta biste rekli za kraj našeg razgovora ?

-Imam čast da citiram frazu koju sam imao zadovoljstvo da pronađem u knjizi o lekovitom bilju iz 1922. godine, čiji je autor zlatnom medaljom odlikovan od strane tadašnjeg ministra poljoprivrede i šumarstva.

"Bilje, a ne reči, donose nam zdravlje"

LAUNEDDAS: TIPIČAN MUZIČKI INSTRUMENT - GAVINO MURĐA

Gavino Murđa, instrumentalista na nekoliko instrumenata i kompozitor iz Nuora, počeo je da uči izvođenje muzike kao veoma mlad i svirao je sa raznim muzičkim grupama i u pozorišnim predstavama. Svirao je sa mnogim najznačajnijim italijanskim i međunarodnim ansamblima. Trenutno ga zanimaju zvuci sardinijske muzike i tipični instrumenti njegovog ostrva, koje koristi u modernom muzičkom kontekstu.

Kako opisujete launeddas ljudima koji nisu upoznati sa ovim muzičkim instrumentom?

LAUNEDAS se sastoji od tri cilindrična kalamusa dobijena od rečne trske vezanih u uzice. Najduža cev, bez rupa, zove se SU TUMBU, koja deluje kao štap i nastavlja se delom koji zovemo kontinuo. Druge dve cevi, svaka opremljena sa četiri kvadratne rupe na različitim pozicijama i rastojanjima, u zavisnosti od instrumenta, zovu su SA MANKOSA MANA i SA MANKOSEDAA. Peta rupa, S'AREFINU, emituje neku vrstu drugog štapa odvojenog od ostalih rupa i slobodna je. Na njega se nanosi pčelinji vosak kako bi se instrument uštimao i usavršila njegova intonacija.

Na kraju svakog od tri štapa možete pronaći SA KABICINU, različite veličine i prečnika, u odnosu na vrste i tonove.

Kako se proizvode zvuci?

Sa MANKOSA MANA se svira levom rukom, a povezana je sa SU TUMBU, SA MANKOSEDOM. Desnom rukom odvojena je od druge dve, ali se iz kombinacije melodijskih cevi dobijaju različiti CUNTZERTUS. Svaki Cuntzertus se razlikuje od drugog po notama do kojih može da dostigne zahvaljujući dve lule koje stvaraju melodiju i harmoniju, SA MANKOSA i SA MANKOSEDDA (primeri KUNZERTOS: SU PUNTU ORGANU, SU FIORASIU, SA MEDIANA, SA MEDIANA A 'PIPIA), različiti su zvuci do kojih se može doći u odnosu na položaj rupe i udaljenosti rupa do sledeće. Kako su napravljeni od prirodnog materijala Launedas reaguje kao živ biće: na njegovu intonaciju utiče temperatura i osjetljiv je na okruženje.

Neizostavan uslov za sviranje Launedasa je da se koristi tehnika KRUŽNO DISANJE ili KONTINUIRANO DISANJE. Tehnika se sastoji u korišćenju, tokom faze izdisaja, rezerve vazduha unutar obraza, koji se postepeno izbacuje kada svirač udahne nosom. Na ovaj način se neprekidan stub vazduha kanališe u instrument.

Koliko su stari launedasi?

Launedas je najstariji poznati polifoni instrument sa trskom. Postojanje Launedasa je zabeleženo već u nuragijskoj eri zahvaljujući otkriću čuvene itifalične bronce koja datira iz 6. / 7. veka N.E. koji su pronađeni u Itiriju a koja prikazuje svirača Launedasa koji želi da svira svoj instrument. Ovaj instrument je oduvek bio vezan za verske proslave ili za trenutke narodnih svetkovina, pa stoga ima snažnu društvenu funkciju sve do danas.

Ono što je sigurno je da postoje jake srodnosti sa tenorom kanta koji koriste isti harmonijski sistem; a pošto je glas nastao pre instrumenta može se reći da polifonija postoji na Sardiniji preko 3000 godina.

Koliko su danas važne launedasi?

Danas su launedasi i dalje važni u nekim delovima Kampilana, Treksentija i Sarabusa, sa školama i nastavnicima koji svoja znanja i usmene veštine prenose mnogim mladim ljudima.

Najzastupljivije istraživanje u istoriji launedasa preuzeo je mladi danski etnomuzikolog Andreas Bencon, koji je 1950-ih godina bio na turneji po Sardiniji, sistematski upoznajući i snimajući najpoznatije launedasove svirače na ostrvu.

Koliko je launeddas popularni danas?

Launeddas je i danas u stalnom razvoju, e zahvaljujući interesovanju i eksperimentisanju mlađih muzičara.

Karneval Satriano di Lukania-Andolina Palermo

Intervju sa Andolinom Palermo, damom starijom od osamdeset godina koja je, rođena u Satrijanu di Lukanija, intenzivno proživila ovaj originalni karneval od detinjstva do danas, beležeći transformacije koje su se desile u ovom periodu.

-Da li znaete od kada se dešava ovaj karneval?

- Po istraživanjima i studijama nekoliko antropologa prepostavlja se da je ovaj karneval nastao u periodu normanske vladavine Satrijanom i da je, možda, upravo iz susreta različitih kultura nastala mitska figura „**IL Rumita**“, maska drveta. .

-Koje su tipične maske ovog karnevala opstale do danas?

"**Il Rumita**" (pustinjak) je čovek potpuno prekriven bršljanom, koji drži štap, sa mesarskom metlom u ruci, kojom kuca na vrata. Maskiran stoji u absolutnoj tišini, stoji na pragu koji nikada nije prešao, čak i ako ga pozivaju. Ova maska predstavlja prirodu koja kuca na vrata i to se mora poštovati kako bi zauzvrat dobili nagradu. U stvari, niko ne odbija da primi pustinjakovu ponudu, koja se sastojala od namirnica do pre nekoliko godina, a danas je neka sitnica, jer se njegova poseta smatra dobrim znakom.

"**L'urs**" (medved) je čovek u potpunosti prekriven kozjim ili ovčijim kožama, skupljenih oko pojasa lancem sa kojeg visi kravljie zvono, a u pratnji pastira koji ga, opremljen štapom, vodi ulicama grada. Uz bučne i šaljive viceve, do pre nekoliko godina, ljudi ovako maskirani pokušavali su da se ušunjaju u kuće, da ukradu kobasicu i svinjsku salamu okačene sa plafona u to doba godine. Međutim, kada pljačke nisu bile uspešne, dobijali su salamu ili sireve koje su delili onima koji su učestvovali u maskenbalu.

"**La Quaresima**" (Veliki post) je starica obučena u duge i široke sukњe od crnog platna, sa preklapajućim keceljama različitih boja, sa šalovima sa dugim zemljanim resama koje joj prekrivaju lice na kojima su našminkana crvena, široka i kriva usta. Na glavi nosi " nacu " (kolevka), u kojoj, simbolično, nosi sada završeni karneval. U njenim izlascima je prate i druge maske posta koji horski oplakuju kraj karnevala.

-Kako se slavio ovaj karakteristični karneval kada ste bili dete?

-Kada sam bila dete (1950-ih) sećam se da su u nedelju uoči pokladnog utorka dečaci i odrasli lutali po kućama obučeni u kostime „**Rumiti, Urs , Quaresime**“ da bi dobili neki čast, recitujući stihove ili pričajući legende koje su deo proživljenog iskustva ovog kraja. Recimo da je u mom kraju karneval uvek bio veoma lepa zabava!

-Da li ste ikada učestvovali na karnevalskim proslavama?

-Naravno, kao dete sam pratila svoju braću po kućama, možda u njihovoj odeći ako me maskiraju, nadajući se da će dobiti slatkiše. Zaista, „**Urs**“ su me uvek pomalo plašili, jer su previše bučni! Kasnije u godinama, kao već odrasla osoba, slučajno sam bila deo "posta" zajedno sa svojim priateljima sa univerziteta trećeg doba i kako smo se zabavili. Šteta što su u ove poslednje dve godine, zbog pandemije, proslave su prekinute!

-Možete li da nam kažete nešto o "A Zita " i svadbenoj i pogrebnoj povorci?

- „**A Zita**“ je prikaz seoske svadbe uz zamenu uloga: žene predstavljaju muškarce i obrnuto. **Uz "A Zita"** (mladu) ide **"Lu Zit"** (mladoženja), a zatim i svi uobičajni likovi svadbenog obreda: sveštenik, oltarski momci i svatovi.

U prošlom veku **svadbena povorka** se odvijala na karnevalsku nedelju, a **pogrebna povorka** na pokladni utorak. Na kraju liturgijskih obreda poslednje nedelje karnevala, ljudi su se zaustavljeni na stepenicama saborne Crkve da bi se divili maskiranoj povorci koja je, nakon kolektivnog predstavljanja na trgu, prolazila ulicama grada, zaustavljajući se u nekim kućama gde su se događala pripovedanja priče i legendi, tipičnih za ovaj kraj. Poslednje večeri karnevala, na pokladni utorak, na suprot tom događaju, kroz ulice grada prelazila je pogrebna povorka, sa muškarcima sa licima ofarbanim u crno i velikim ženama. U odnosu na prošli vekom, sada se organizuje i šetnjom šumom.

-Da li su se tokom vremena menjala značenja tradicionalnih maski ovog karnevala?

-Da menjaju se. Promenjeno je značenje maske "**Urs**", medveda. Ako je u početku predstavljala bogate i plemenite ljude, posle rata se povezivala sa dosenjenicima koji su imali sreće i tako se obogatili. Urs su nemi, više ne govore jezikom svog grada i u pravnji su pastira koji ih čuvaju. S druge strane, posle velike posleratne emigracije, „**Rumita**“ je bila povezana sa Satrijancima koji su ostali u gradu, siromašni, ali verni svojoj zemlji. Od 2014. godine, grupa mladih ljudi iz Satrijana uporedila je figuru „**Rumita**“ sa figurom čoveka na drvetu i hodajuće šume koju čini 131 čovek na drvetu, simbolično po jedan za svaki grad u Bazilikati, čineći karneval u Satrijanu proslavom prirode. Želja da se ponovo uspostavi drevni odnos sa **Majkom Zemljom** je nova poruka koju želimo da prenesemo. Ovo je sada zelena karnevalska zabava sa malim uticajem na životnu sredinu!

Intervju sa Vilijamom Sersantijem na praznik „Majske gospe“- (Madona di Mađo)

Ekološki vodič, planinar, viši predavač organizacije marketinga i integrisanog turizma na studijskom programu vezanom za očuvanje šuma i prirode, voli ekoturizam, šetnje šumom, poznata okruženja malih sela, običaja, mirise i ukusa autentičnih proizvoda. Bavi se i etnofolklornim istraživanjima u opštini Sant'Oreste, u svom rodnom gradu, gde sarađujusa predstavnicima Interdisciplinarne grupe za proučavanje tradicionalne kulture Gornjeg Lacija.

- Da li biste mogli ukratko da predstavite S. Oreste, vaše selo, i opišete način na koji proslavlja praznik Majske Gospe?

S. Oreste se nalazi 40 km severno od Rima na grebenu planine Sorat, poznatoj po svom obliku i izolovanom položaju koji se uzdiže usred ravnice kroz koju protiče reke Tibar; stoga grad ima jedinstvenu poziciju u dolini, koju karakteriše raznolik pejzaž sa pozadinom u kome su Sabinske planine u daljinji. Ja sam Vilijam Sersanti, veliki zaljubljenik u istoriju mog kraja gde takođe radim kao vodič za pešačenje po priodi. 2020. godine Opštinska uprava i Pro Loko su mi dodelili simboličnu titulu „Ambasador kulture Santoreze“ upravo zato što sam oduvek želeo da mesto učinim poznatim i na široj teritoriji. Što se tiče mog odnosa sa praznikom Gospe od Maja - Madone di Mađo, iako nisam aktivan član odbora (mada sam samo jednom učestvovao u paljenju trske), doživljavam ga intenzivno, sa poštovanjem i divljenjem. . I pre svega, trudim se da o tome govorim u svakoj mogućoj prilici, kako bi što više ljudi znalo za ovaj običaj.

-Možete li ukratko reći kako se proslavlja praznik Majke Božje?

Svake godine, poslednje nedelje maja, od 1814. godine, praznik „Madone di Mađo“ obeležava se kao najvažnija i najomiljenija svetkovina u gradu. Za tu priliku, istorijski centar krase raskošni cvetni ukrasi (ne treba propustiti onaj na glavnom oltaru saborne crkve San Lorenzo Martire), trijumfalni lukovi i baloni u boji; pored toga, postoje mnoga kulturna dešavanja koja prate događaj. Manifestacija se završava uveče prenošenjem istorijske „mašine“ na ramenima nosača, neizostavnom zavetnom bakljadom na planini Sorat i veličanstvenim vatrometom. To je jedinstvena ceremonija te vrste, u kojoj se vera, folklor, osećaj pripadnosti i tradicija spajaju i neraskidivo sjedinjuju, stvarajući čudesnu atmosferu.

-Ko je uključen u pripremu i proslavu zabave?

Veliki deo stanovništva je uključen u pripremu gozbe, a različite aktivnosti koordiniše odbor volontera, sastavljen od ljudi svih uzrasta.

-Koliko traje priprema za obeležavanje ovog praznika?

Počinje u zimskim mesecima (januar, februar), kada se povremeno okupljaju muškarci da poseku trsku koja će u prolećnim mesecima (mart, april, maj) biti ostavljena da se suši, zatim sakupljana u

posebne „snopove“ i na odgovarajući način postavljena na deo planine Sorat okrenut prema Svetom Orestu, da bi bio zapaljen uveče za vreme proslave praznika. Drugi ljudi u poslednjih mesec dana nastavljaju ono što se lokalno zove „a čerka da Madona“, neke vrstu putujućeg prosjačenje, kada obilaze kvartove istorijskog centra, u cilju prikupljanja sredstava. A kada je reč o prikupljanju sredstava, i žene su uključene: kuvaju slatkiše i razne poslastice, koje se prodaju nedeljom uoči važne godišnjice.

-Šta vam Vaše učešće i sama gozba lično znači?

Učešće i sama gozba pružaju jak osećaj pripadnosti, kao i ponos i druge jake emocije. To je prilika u kojoj se mnogi ljudi iz Sant'Orestea koji su iz raznih razloga prinuđeni da žive negde drugde tokom godine, vraćaju u svoj grad upravo da udahnu vazduh proslave, taj vazduh koji okrepljuje i nadahnjuje kulturne korene svakog građanin iz Sorata. Bez ikakve sumnje, ova godišnjica predstavlja simbol identiteta Sant'Orestea na poseban način.

-Kako održavate ovu tradiciju živom?

Jedini način da se ova tradicija održi jeste da se najmlađima omogući da učestvuju i da je upoznaju (u najširem smislu te reči), kako bi mogli da cene njene vrednosti i razumeju njen značaj, njenu suštinu. I moram da kažem da su u ovim aktivnostima članovi odbora veoma uspešni, jer stariji često pokušavaju da uključe svoju decu i unuke, prenoseći tradiciju sa generacije na generaciju.

-Možete li da predložite način da ovu zabavu učinite poznatijom?

Što se tiče davanja veće vidljivosti gozbi, danas je to svakako moguće: ja bih se mnogo fokusirao na promociju putem interneta, koja vam omogućava da stignete bilo gde i do bilo koga.

Sajam O Bej ! O Bej ! - Poznata milanska svetkovina
Intervju sa gospodom. Augustom Marianeči Mikeli sa Univerziteta Kardinal Kolombo,
Milano
Autor: Farnaz T. Šams

Gospođa Augusta Marianeči Mikeli poznata kao "La grande mamma", nagrađena "Zlatnom nedaljom Ambordžinom" medalja za doprinos širenju pivlačenju volontera na svim nivoima, ljubazno je sa nama podelila opis jedne od najstarijih milanskih tradicija "O Bej ! O Bej !"

- Da li biste mogli svojim rečima da nam kažete zašto se sajam zove „O Bej ! Oh Bej !“?

"O Bej ! O Bej !" je lombardski izraz koji se prevodi na italijanski "Oh belli!" (Kako je lepo) i nastao je od radosnih uzvika milanske dece koja su rado prihvatala darove papinog izalanika.

-Koje su specifičnosti sajma koje se prenose sa generacije na generaciju?

Sajam se otvara 7. decembra, na dan praznika Sant'Ambrođo (svetac zaštitnik Milana), koji se smatra najvažnijim verskim praznikom u gradu.

Činjenica da se održava u decembru čini da već osetite božićni duh i magičnu atmosferu kupovine poklona. Štaviše, aktivno učešće u dobrotvornim programima, oličava osobinu utisnutu u umove i srca Milaneza (ljudi iz Milana), koja se prenosi sa generacije na generaciju.

Videti radost na licima dece sa ustima umazanom šećernom vatom, kako nose ogrlice od kestena, firona, dimljene kestene u rerni, umočene u belo vino i nanizane na dugačke konce, originalan način pripreme pečenih kestena, lepa je uspomena koja uvek izaziva osmeh.

-Kakav je odnos između "O BEJ!" a zalagaonica?

Ljudi kojima je to potrebno pozajmljuju gotovinu i menjaju je za dragocenosti. U većini slučajeva, ako se novac ne vrati u određenom roku, ovi artikli se prodaju u vreme sajma „O Bej ! O Bej “, ali, ako neko prepozna svoj predmet, kupi ga i poklanja vlasniku kao božićni poklon. Pomoći onima kojima je to potrebno oduvek je bila osobina ove zajednice.

-Da li mislite da su najznačajniji istorijski događaji (Drugi svetski rat) uticali na tradicionalni festival kao što je onaj „O Bej ! O Bej !“?

Posle Drugog svetskog rata bili smo svedoci kulturnog kolonijalizma, globalizacije!

Sećam se da su natpisi na kojima je pisalo „KAFA“ zamenjivani onima na kojima je pisalo „BAR“! Ljudi su počeli da prestaju da pričaju priče, tradicija je počela da izgleda kao nešto zastarelo! I ova tužna priča se nastavlja!

-Koliko je važna svest o ugroženim kulturnim tradicijama?

Kulturne tradicije su od suštinskog značaja za zaštitu i održavanje identiteta. Tradicije nude neposrednu vezu sa prošlošću i omogućavaju nam da produbimo osećaj jedinstva, pripadnosti i nacionalnog ponosa. Tradicija je važna u svakoj kulturi i civilizaciji. Uprkos pokušajima modernog i postmodernog društva da ga iščupaju iz prošlosti, danas više nego ikad ljudi pokazuju snažnu želju da povrate svoje tradicionalne vrednosti. U eri promena, kontinuitet je nešto za čime ljudi osećaju potrebu i želju. Očuvanje i prenošenje italijanske tradicije mora biti naša stalna obaveza. Nadam se da ćemo uspeti da ispunimo ovu misiju uključivanjem volontera različitih generacija.